

Eduskunta
Lakivaliokunta

Asiantuntijalausunto; Lakivaliokunnan kokous 9.1.2019, HE 29/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijalausuntoa Hallituksen esityksestä laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on oikeusministeriölle 12.6.2017 (OKM/76/050/2017) antamassaan lausunnossa ilmoittanut kannattavansa hallintolainkäyttölain (586/1996) korvaamista lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa.

Viime vuosina hallintotuomioistuimissa käsitellyt opetus- ja kulttuuriministeriön hallintopäätökset ovat koskeneet lähinnä ministeriön maksamien valtionosuuksien ja valtionavustuksien takaisinperintää sekä ministeriön asiakirjojen julkisuutta.

Hallintolainkäyttölain 7 §:ää on muutettu hallintolainkäyttölain muuttamisesta annetulla lailla 891/2015 siten, että ministeriöiden tekemistä hallintopäätöksistä valitetaan alueellisiin hallinto-oikeuksiin korkeimman hallinto-oikeuden sijasta. Hallintolainkäyttölain 12 §:n 2 momentin mukaan sellaisen viranomaisen päätöksestä, jonka toimialueena on koko maa, valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy sen vuoksi, että tässä tuomiopiirissä sijaitsee pääosa päätöksessä tarkoitettu alueesta tai kiinteistöstä taikka sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, johon päätös pääosin liittyy. Vastaava periaate säilyisi hallituksen esityksen mukaan myös laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Lakiehdotuksen 10 §:n 3 momentin mukaan, jos päätöksen tehneen viranomaisen toimialueena on koko maa, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä valittajan kotipaikka sijaitsee.

Opetuksen/koulutuksen järjestäjän tai kulttuurilaitosten ylläpitäjän valtionosuutta/rahoitusta koskevat päätökset ovat opetus- ja kulttuuriministeriössä merkittävä hallintopäätösten ryhmä. Päätökset ovat merkittäviä mm. koulutusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta ja mahdollisimman yhtenäinen ratkaisukäytäntö on tärkeää. Erityisesti valtionosuuksien takaisinperintää koskevien päätöksiä kohdalla yhtenäisen ratkaisukäytännön tärkeys korostuu. Tästä näkökulmasta katsoen voidaan pitää kannatettavana oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 109 §:n 2 momenttia. Kyseisen lainkohdan mukaan alkuperäisen hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella olisi oikeus hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimen päätökseen, jolla hallintotuomioistuin on kumonnut viranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä. Ehdotus merkitsisi muutosta nykyiseen sääntelyyn. Valtionosuuksia koskevien hallintopäätöksiä kohdalla viranomaisen valitusmahdollisuus voisi tarvittaessa edesauttaa yhtenäisen käytännön muodostumista hallintotuomioistuimissa.

Hallitusneuvos Juho-Antti Jantunen